

Στην άχλη του μύθου, όταν ακόμα όλα ήταν συγκεχυμένα, ο Ερεχθέας, ο Εριχθόνιος κι ο Κέκροπας δε φαίνεται να ήταν τίποτε άλλο από παραλλαγές του ίδιου προσώπου, του πρώτου που γεννήθηκε από τη γη της Αττικής. Ένα ον, που σερνόταν στο έδαφος, καθώς αντί για πόδια είχε φίδια ή ήταν φίδι το ίδιο. Περιγράφονταν ως εξής:

**Κέκροπας:** Γιος της Γης, αυτόχθονας της Αττικής, ιδρυτής της Αθήνας, γενάρχης των Αθηναίων, οι οποίοι τον τιμούσαν και τον λάτρευαν. Αντί για πόδια, είχε στα κάτω άκρα δυο φίδια.

**Εριχθόνιος:** Φίδι του ναού της Αθηνάς ή του Ερεχθειού στην Ακρόπολη της Αθήνας, γιος του Ηφαίστου και της Γης. Ταυτίζεται με τον Ερεχθέα και παριστάνεται πάντα να στέκει διπλωμένος πλάι στην ασπίδα της Αθηνάς. Ιερό ζώο της πόλης και της θεάς, όπως και η κουκουβάγια.

**Ερεχθέας:** Ταυτίζεται με τον Εριχθόνιο. Βρέθηκε τυλιγμένος από ένα φίδι. Όταν μεγάλωσε, εγκαινίασε τη λατρεία της Αθηνάς στην Αθήνα, ίδρυσε το Ερέχθειο στον ιερό βράχο της Ακρόπολης και καθιέρωσε τα Παναθήναια (τα οποία φέρονταν να έχουν εμπνευστή και τον Θησέα).

Ο Κέκροπας ήταν ο γενάρχης των Αθηναίων. Ο Εριχθόνιος γενάρχης των βασιλιάδων τους, παντρεύτηκε τη Νηρηίδα Πασιθέα κι απέκτησε γιο τον Πανδίονα, που φέρεται να βασιλεύσε στην Αθήνα ανάμεσα στα 1463 και τα 1423 π.Χ. αλλά και γύρω στα 1300 π.Χ. Κι επειδή κάτι τέτοιο ήταν μάλλον αδύνατο να συμβαίνει, κάποιοι είπαν πως υπήρχαν δύο Πανδίωνες: Ο πρώτος ήταν πατέρας ή γιος του Ερεχθέα, ενώ ο δεύτερος, γιος του Κέκροπα. Έτσι, έκλεισε η ψαλίδα. Ψαλίδα υπήρξε και με την βασιλεία του Κέκροπα. Και γι' αυτόν ειπώθηκε πως δεν ήταν ένας αλλά δύο.

Ο Κέκροπας Α' διαδέχτηκε τον (πρώτο βασιλιά της Αττικής) Ακταίο, του οποίου την κόρη, Άγραυλο, παντρεύτηκε, βασιλεύσε πενήντα χρόνια, θέσπισε τον γάμο και είναι αυτός που χώρισε τους κατοίκους σε τέσσερις φυλές:

1. Διάδα (Διάς), από τον Δία Πολιό, επίσημο θεό των Πελασγών.
2. Αθηναΐδα (Αθηναΐς), από την Αθηνά, προστάτισσα της πόλης και κύρια θεά των Ιώνων.
3. Ποσειδωνία, από την πολυπληθή γενιά του Ποσειδώνα.
4. Ηφαιστιάδα (Ηφαιστιάς), από τον Ήφαιστο, γεννήτορα του Εριχθόνιου.

Τον 5<sup>ο</sup> π.Χ. αιώνα, ο Ηρόδοτος, ανάλογα με την προέλευση, έδινε άλλα ονόματα:

1. Κραναοί, ως απόγονοι του Πελασγού Κραναού.
2. Κεκροπίδες, ως απόγονοι του αυτόχθονα Κέκροπα (ανάμεσα σε άλλους, υπερηφανεύονταν ότι κατάγονταν από αυτόν και οι Μιλτιάδης και Κίμωνας).
3. Ερεχθείδες, ως απόγονοι του Ερεχθέα.
4. Ίωνες, ως απόγονοι του Ίωνα.

Όταν πια οι Αθηναίοι θεωρούνταν απόγονοι του Ίωνα, οι φυλές τους απαρτιζόνταν από τους εξής:

1. Αιγικορείς (από τον Αιγικορέα, γιο του Ίωνα, ή από την αιγίδα, τη φορεσιά αλλά και θώρακα από γιδοτόμαρο που κάλυπτε τα σώματά τους).

2. Αργαδείς.

3. Γελέοντες (από τον Γελέοντα, γιο του Ίωνα από την Ζευξίππη).

4. Όπλητες (από τον Όπλητα, γιο του Ίωνα ή πεθερό του βασιλιά της Αθήνας, Αιγέα).

Ο Κέκροπας Β' ήταν γιος του Ερεχθέα, εγγονός του Πανδίονα, έβδομος βασιλιάς της Αθήνας, αυτός που συγκέντρωσε τους κατοίκους σε δώδεκα πόλεις.

Η σύγχυση είχε πολιτικά ελατήρια καθώς η σύγκρουση των μεγαλογαιοκτημόνων σε κατοπινές εποχές έκανε τους αντιμαχόμενους να αναζητούν θεϊκούς ή ηρωικούς προγόνους και κάθε φατρία να «διορθώνει» τη μυθολογία, φέρνοντάς την στα μέτρα των συμφερόντων τους, όπως για παράδειγμα έγινε με τους Βουτάδες, τους «απογόνους του Βούτη» που, από γενιά του Ποσειδώνα, μεταλλάχτηκαν σε γενιά της Αθηνάς.

Όσο για τους Ίωνες, ήταν αρχαιότεροι του προπάτορά τους: Κάποιες ομάδες από τους μετανάστες που εμφανίστηκαν στον Ελλαδικό χώρο γύρω στα 1900 π.Χ. λάτρευαν τους ποταμούς και τους προσωποποιούσαν στη μορφή ενός δαίμονα, με τον οποίο ταυτίζονταν και οι ίδιοι: Ονόμαζαν τους ποταμούς «ΐωνες», τον δαίμονα Ίωνα και τους εαυτούς τους Ίωνες. Κι ένα ποτάμι στη Βορειοδυτική Θεσσαλία λεγόταν Ίων. Και Ίων ονομάστηκε αργότερα αυτός που σήμερα είναι γνωστός ως Αλφειός (στην Ολυμπία) με δίπλα του ένα «Ίωναιόν άλσος» αφιερωμένο στον ήρωα Ίωνα που λουζόταν στον Αλφειό κι ήταν σύντροφος των Ίωνίδων νυμφών, θεραπευτικών πνευμάτων μιας εκεί πηγής. Και ο μυθικός Ίων, ο γενάρχης των Ίωνων, πριν να γίνει γιος του Ξούθου, αδερφός του Αχαιού κι εγγονός του Δευκαλίωνα, ήταν ποταμίσιος δαίμονας. Ήταν θαμμένος στην Αττική, στον δήμο που ονομαζόταν Ποταμός. Και στην Τροιζήνα, από τα βάθη των αιώνων, λατρευόταν η Απατουρία Αθηνά, ενώ η γιορτή «απατουρία» ήταν μια καθαρά ιωνική υπόθεση: Ήταν η εγγραφή των νεογέννητων της χρονιάς στα «ληξιαρχεία» των φατριών.

Ο θρύλος για τον ανταγωνισμό ανάμεσα στην Αθηνά και στον Ποσειδώνα, σχετικά με το ποιος από τους δυο θα κατέχει την Αθήνα, απηχεί, λένε, την αντιπαλότητα ανάμεσα στον αρχαίο λαό των Πελασγών και τον νεοφερμένο των Ίωνων. Ο Ποσειδώνας έφτασε πρώτος, χτύπησε με την τρίαινά του τον ιερό βράχο κι έκανε να ξεπηδήσει μια πηγή με αλμυρό νερό. Όταν, μετά από καιρό, ήρθε η Αθηνά, έκανε να βλαστήσει μια ελιά. Το δικαστήριο των θεών

έκρινε ότι το δώρο της θεάς ήταν πιο χρήσιμο κι έτσι η πόλη της αφιερώθηκε. Μ' αυτό, λένε, συμβολίζεται η επικράτηση των Ιώνων επί των παλαιότερων κατοίκων της Αττικής: Ο Ποσειδώνας ήταν θεός των πρώτων οικιστών, η Αθηνά των νεοφερμένων.

Όσο κι αν η Αθηνά νίκησε τον Ποσειδώνα στην διαμάχη της για την Αθήνα, όσο κι αν η πόλη αλλά και οι κάτοικοι κι οι πρώτοι της βασιλιάδες συνδέονται με τη θεά της σοφίας και τα σύμβολά της (Εριχθόνιος κ.λπ.), ο θεός της θάλασσας είναι πανταχού παρών στις εξελίξεις. Η πάλη ανάμεσα στο νέο και στο παλιό, αν ποτέ υπήρξε, δεν ήταν σύντομη. Κράτησε αιώνες και πέρασε από πολλές φάσεις.

(τελευταία επεξεργασία, 12 Μαρτίου 2021)